

PSZICHOLÓGIA ALAPKÉPZÉSI SZAK

Képzési terület:	bölcsészettudomány
Indított szakirányok:	–
Képzési ciklus:	alap
Képzési forma (tagozat):	nappali
A szakért felelős kar:	Bölcsészettudományi Kar
Képzési idő:	6 félév
Az oklevélhez szükséges kreditek száma:	180
Az összes kontakt óra száma	min. 1785 kontakt óra + a szabadon választható tárgyak óraszama
Szakmai gyakorlat ideje, kreditje, jellege:	–
Szakfelelős:	Dr. Molnárné Dr. Kovács Judit habil. egyetemi docens

A SZAK KÉPESÍTÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEI:

1. Az alapképzési szak megnevezése: pszichológia (Psychology)
2. Az alapképzési szakon szereshető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése
  - végzettségi szint: alap- (baccalaureus, bachelor; rövidítve: BA-) fokozat
  - szakképzettség: viselkedéselemző
  - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Human Behavior Analyst
3. Képzési terület: bölcsészettudomány
4. A képzési idő félévekben: 6 félév
5. Az alapfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 180 kredit
  - a szak orientációja: kiegyensúlyozott (40-60 százalék)
  - a szakdolgozat a műhelymunkákból készített portfólió, amelyhez rendelt kreditérték: 4 kredit
  - a szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 10 kredit
6. A szakképzettség képzési területek egységes osztályozási rendszere szerinti tanulmányi területi besorolása: 311/0313
7. Az alapképzési szak képzési célja és a szakmai kompetenciák

A képzés célja viselkedéselemző szakemberek képzése, akik a pszichológia tudomány elméleti alapismereteinek és alapvető módszereinek birtokában - szakmai vezetés mellett - alkalmasak a pszichológia alkalmazott ágaiban feladatok ellátására. A képzés során olyan készségeket és technikákat sajátítanak el, amelyek révén alapfokon képessé válnak az egyének, a csoportok és szervezetek megismerésére, illetve fejlesztésére. Felkészültek tanulmányaik mesterképzésben történő folytatására.

  - 7.1. Az elsajátítandó szakmai kompetenciák
    - 7.1.1. A viselkedéselemző
      - a) tudása
        - Ismeri a filozófiatörténet, társadalmi ismeretek, kommunikáció, informatika, könyvtárismeret, alapozó elméleti tárgyak (bevezetés a pszichológiába, a pszichológia főbb területei; a pszichológia biológiai alapjai) bevezető elméleteit.
        - Ismeri a társadalomlélektan (szociális megismerés, attitűdszerveződés, kognitív stílus, egyéni és társadalmi nézetrendszerek, társas viselkedés, segítő és agresszív viselkedés, szociális szerep, társadalmi identitás) legfontosabb szakkifejezéseit és jelenségeit, az európai identitás alakulásának alapvető szövegeit, kontextusait.
        - Ismeri a pszichológia jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét.
        - Átlátja a szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait.
        - Megfelelő ismeretekkel rendelkezik a pszichológia fő jellemző kutatási kérdéseinek elemző és értelmezési területein.

- Tisztában van azzal, hogy a viselkedésemző képességgel milyen munkavállalási lehetőségei vannak, és e munkakörökre milyen előírások és szabályok érvényesek.
- Szakterületéhez szükséges szinten ismer legalább egy idegen nyelvet, különös tekintettel a szakterminológiára.
- Tisztában van azzal, hogy a szakképzettséggel ellátható feladatkör a pszichológus-asszisztensi munkakörnek felel meg.

b) képességei

- Képes értelmezni a pszichológiai jelenségeket, és ismeri a pszichológia tudományának történelmi beágyazottságát.
- Képes az ok-okozati összefüggések meglátására, logikus gondolkodásra, összefoglaló elemzések elkészítésére.
- Képes az emberi viselkedés differenciált észlelésére és a helyzetek hatékony felismerésére.
- Képes szakember irányítása mellett egyszerűbb tesztek felvételére és kiértékelésére.
- Képes alkalmazni a modern prezentációs eszközöket és önálló prezentációt tartani a különböző szakspecifikus területeken.
- Képes értelmezni, hogy melyek azok a feladatok, amelyeket szakmai kompetenciájával lefed, és ezt a hatáskört nem lépi át.

c) attitűdje

- Képes a kooperatív együttműködésre, csoportos feladatok megoldására.
- Érzékenységet és érdeklődést mutat a pszichológiai jelenségek és problémák meglátására.
- Rendelkezik hatékony kommunikációs és problémamegoldó készséggel.
- Emberi kapcsolataiban etikus és humánus viselkedés jellemzi.
- Rendelkezik ismeretei alkalmazása során empátiával, toleranciával, rugalmassággal, kreativitással.
- Rendelkezik egyéni munkájában reális önismerettel, önértékeléssel, sikerorientáltsággal.
- Elfogadja és a gyakorlatban is megvalósítja az egészségmegőrző szemléletet és életvitelt.

d) autonómiaja és felelőssége

- Rendelkezik a másokkal való szakmai és szakmaközi együttműködés képességével.
- Rendelkezik a szakmai önképzés képességével, valamint a folyamatos személyiségfejlődés és fejlesztés igényével.
- Rendelkezik a kezdeményezés, az önálló és közösségi döntéshozatal képességeivel.
- Rendelkezik egyéni és közösségi felelősségtudattal, felelősségvállalással.
- Felelősséget vállal az elvégzett munkáiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek.
- Tudatosan képviseli a közösségszervezés módszereit, ismereteit, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.
- Felelősséget vállal a rábízott csoportok, közösségek fejlesztési tevékenységei területén.
- Tudatosan és felelősen képviseli, hogy végzettségével nem lépi át saját kompetenciájának határait, és ezen kívül eső feladatot nem vállal.

8. Az alapképzés jellemzői

8.1. Szakmai jellemzők

8.1.1. A szakképzettséghez vezető tudományágak, szakterületek, amelyekből a szak felépül:

- általános kompetenciákat fejlesztő bölcsészettudományi és társadalomtudományi ismeretek [filozófiatörténet, társadalmi ismeretek, kommunikáció, informatika, könyvtárismeret, valamint szakspecifikus elméleti alapozó tárgyak (bevezetés a pszichológiába, a pszichológia főbb területei, a pszichológia biológiai alapjai), szakterület gyakorlati készséget fejlesztő ismeretei (általános és pszichológiai statisztika)] 25-35 kredit;
- általános szakterületi ismeretek, alaptudományi tanulmányok (kísérleti és általános lélektan észlelési folyamatok, a figyelem kognitív és aktivációs vonatkozásai, a tanulás elméletei, az emlékezet kognitív modelljei, a képzelet, a gondolkodás törvényszerűségei, motiváció és emóció 80-85 kredit;

- evolúciós pszichológia és fejlődéslélektan – evolúciós modellek, fejlődéslélektani modellek, kognitív és szenzomotoros fejlődés, beszédfejlődés, érzelmi és morális fejlődés, szociális megismerés és szociális kompetencia, szocializáció, kötődés, én-tudat fejlődése, identitás;
- személyiséglélektan – személyiségelméletek, modellek, egyszerű diagnosztikai eszközök és alkalmazásuk; társadalomlélektan – szociális megismerés, attitűdszerveződés, kognitív stílus, egyéni és társadalmi nézetrendszerek, társas viselkedés, segítő és agresszív viselkedés, szociális szerep, társadalmi identitás);
- határtudományok és kutatómódszertan (pszichofiziológia, neurológia, társadalmi és bölcsészettudományi tanulmányok; differenciált tudományági kutatómódszertan) 50 kredit;
- a pszichológia alkalmazása és története (a pszichológia alkalmazott területeinek rendszere és módszertana - vezetéspszichológia, iskolapszichológia, a tanácsadás pszichológiája, egészségpszichológia, klinikai pszichológia, pszichoterápia; pszichológiatörténet; pszichológus etika és jogi ismeretek) 5-10 kredit.

8.2. Idegennyelvi követelmény

Az alapfokozat megszerzéséhez egy idegen nyelvből államilag elismert, középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél szükséges.

A PSZICHOLÓGIA ALAPSZAK TANTERVE

(összesen 180 kredit, min. 1785 kontakt óra + a szabadon választható tárgyak óraszama)

I. ÁLTALÁNOS KOMPETENCIÁKAT FEJLESZTŐ BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI ISMERETEK

(30 kredit, 465 óra)

1. Alapozó ismeretek (10 kredit, 165 óra)

Tárgykód	Tantárgy címe	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTAT00011BA	Filozófiatörténet	2	koll.	2	–	1.
BTPS1040BA	Társadalomismeret: kultúra és szocializáció	2	koll.	2	–	2.
BTPS1030BA	A kommunikáció elmélete és gyakorlata	2	koll.	2	–	1.
BTPS1210BA	Számítástechnika 1.	2	gyj.	2	–	1.
BTPS1220BA	Számítástechnika és könyvtárismeret	3	gyj.	2	Számítástechnika 1.	2.

2. Szakspecifikus elméleti alapozó tárgyak (8 kredit, 120 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS1020BA	Bevezetés a pszichológiába (szakmai szocializáció)	2	gyj.	2	–	1.
BTPS1010BA	A pszichológia főbb területei (elméleti alapok)	2	koll.	2	–	1.
BTPS1110BA	Biológiai alapok 1.	2	koll.	2	–	1.
BTPS1120BA	Biológiai alapok 2.	2	koll.	2	Biológiai alapok 1.	2.

3. Szakterület gyakorlati készséget fejlesztő ismeretei (12 kredit, 180 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
-----	----------	-----	-------	--------	-------------	-------

BTPS2010BA	Matematikai alapok	2	koll.	2	-	1.
BTPS2020BA	Pszichológiai statisztika 1. (paraméteres eljárások)	2	gyj.	2	Matematikai alapok	2.
BTPS2030BA	Pszichológiai statisztika 2. (nemparaméteres eljárások)	2	gyj.	2	Pszichológiai statisztika 1.	3.
BTPS2040BA	Pszichológiai statisztika 3. (többváltozós statisztika)	2	koll.	2	Pszichológiai statisztika 1.	4.
BTPS1230BA	Módszertan 1. (kísérleti tervezés)	2	gyj.	2	Pszichológiai statisztika 1.	3.
BTPS1240BA	Módszertan 2. (kvalitatív módszerek)	2	gyj.	2	Pszichológiai statisztika 1.	4.

II. Általános szakterületi ismeretek, alaptudományi tanulmányok
(összesen 80 kredit, 690 óra)

Kísérleti és általános pszichológia (20 kredit, 180 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS1130BA	Kognitív idegtudományi alapok	2	koll.	2	Biológiai alapok 2.	3.
BTPS2210BA	Kísérleti és általános pszichológia 1.	2	koll.	3	Biológiai alapok 1.	2.
BTPS2220BA	Kísérleti és általános pszichológia 2.	2	koll.	3	Biológiai alapok 1.	3.
BTPS2230BA	Kísérleti és általános pszichológia 3.	2	koll.	3	Biológiai alapok 1., A pszichológia főbb területei	4.
BTPS2240BA	Kísérleti és általános pszichológia 4.	2	koll.	3	Kísérleti és általános pszichológia 2.	3.
BTPS2250BA	Kísérleti és általános pszichológia gyakorlat	2	gyj.	3	Kísérleti és általános pszichológia 1.	3.
BTPS2260BA	Kísérleti és általános pszichológia műhelymunka	-	gyj.	3	Kísérleti és általános pszichológia 3., Kísérleti és általános pszichológia 4.	5.

Evolúciós pszichológia és fejlődéslektan (21 kredit, 180 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS2110BA	Evolúciós pszichológia 1.	2	koll.	3	A pszichológia főbb területei	3.
BTPS3240BA	Evolúciós pszichológia 2.	2	koll.	3	Evolúciós pszichológia 1.	5.
BTPS2120BA	Fejlődéslektan 1.	2	koll.	3	-	1.
BTPS2130BA	Fejlődéslektan 2.	2	koll.	3	Fejlődéslektan 1.	2.
BTPS2140BA	Fejlődéslektan 3.	2	koll.	3	Fejlődéslektan 2.	3.
BTPS2150BA	Fejlődéslektan gyakorlat	2	gyj.	3	Fejlődéslektan 1.	2.
BTPS2160BA	Fejlődéslektan műhelymunka	-	gyj.	3	Fejlődéslektan 3.	5.

Személyiséglélektan (21 kredit, 180 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS2310BA	Személyiséglélektan 1.	2	koll.	3	–	1.
BTPS2320BA	Személyiséglélektan 2.	2	koll.	3	Személyiséglélektan 1.	2.
BTPS2330BA	Személyiséglélektan 3.	2	koll.	3	Személyiséglélektan 2.	3.
BTPS2340BA	Személyiséglélektan 4.	2	koll.	3	Személyiséglélektan 3.	4.
BTPS2350BA	Személyiséglélektan gyakorlat	2	gyj.	3	Személyiséglélektan 2.	3.
BTPS2360BA	Személyiséglélektan diagnosztika	2	gyj.	3	Személyiséglélektan 3., Személyiséglélektan gyakorlat	4.
BTPS2370BA	Személyiséglélektan műhelymunka	-	gyj.	3	Személyiséglélektan 3., Személyiséglélektan gyakorlat	5.

Társadalomlélektan (18 kredit, 150 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS2410BA	Szociálpszichológia 1.	2	koll.	3		1.
BTPS2420BA	Szociálpszichológia 2.	2	koll.	3	Szociálpszichológia 1.	2.
BTPS2430BA	Szociálpszichológia 3.	2	koll.	3	Szociálpszichológia 2.	3.
BTPS2430BA	Szociálpszichológia 4.	2	koll.	3	Szociálpszichológia 1., Szociálpszichológia 2.	4.
BTPS2450BA	Kísérleti szociálpszichológia	2	gyj.	3	Szociálpszichológia 2.	5.
BTPS2460BA	Szociálpszichológia műhelymunka	-	gyj.	3	Szociálpszichológia 2.	6.

III. Határtudományok és kutatásmódszertan
(összesen 50 kredit, min. 480 óra)

Szakdolgozat (műhelymunkákból készített portfólió) (4 kredit)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS5000BA	Szakdolgozat	-	diplom aterv- jegy	4		6.

Biológiai és kognitív modul (választandó minimum 6 kredit, min. 60 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS3010BA	Megismerési folyamatok pszichofiziológiája	2	koll.	3	Általános pszichológia gyakorlat	5.
BTPS3020BA	Megváltozott tudati állapotok	2	gyj.	3	Általános pszichológia gyakorlat	5.
BTPS3150BA	Pszicholingvisztika	2	koll.	3	Általános pszichológia 4.	4.
BTPS3270BA	Munkamemória és végrehajtói funkciók	2	gyak.	3	Kísérleti és általános pszichológia 2.	5.
BTPS3280BA	Kísérletes affektív pszichológia	2	gyak.	3	Kísérleti és általános pszichológia 3.	5.

Társadalmi modul (választandó minimum 9 kredit, min. 90 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS3110BA	Bevezetés a gazdaságpszichológiába	2	koll.	3	Szociálpszichológia 2.	6.
BTPS3120BA	Egészségpromóció	2	gyj.	3	Személyiséglélektan 1. és Személyiséglélektan 2.	3.
BTPS3130BA	Segítő kapcsolatok	2	gyj.	3	Személyiséglélektan 3. és Személyiséglélektan gyakorlat	5.
BTPS3140BA	Sportpszichológia	2	koll.	3	Személyiséglélektan 1.	4.

Választható alaptudományi tanulmányok (választandó minimum 6 kredit, (min. 60 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS3210BA	Kísérleti és általános pszichológia 5.	2	koll.	3	Kísérleti és általános pszichológia gyakorlat	5.
BTPS3220BA	Személyiséglélektan 5.	2	koll.	3	Személyiséglélektan 4. és Személyiséglélektan gyakorlat	6.
BTPS3230BA	Szociálpszichológia 5.	2	koll.	3	Szociálpszichológia 2.	6.
BTPS3250BA	Fejlődéslélektan 4.	2	gyj.	3	Fejlődéslélektan 3. és Fejlődéslélektan gyakorlat	5.
BTPS3260BA	A neuropszichológia alapjai	2	koll.	3	Kísérleti és általános pszichológia 4., Kísérleti és általános pszichológia gyakorlat, Biológiai alapok 1., 2., Kognitív idegtudományi alapok	6.
BTPS4310BA	Módszertan 3. (kvantitatív módszerek)	2	gyj.	3	Pszichológiai statisztika 1.	5.
BTPS4320BA	Módszertan 4.	2	gyj.	3	Számítástechnika és könyvtárismeret	6.

Klinikai és egészségpszichológia (választandó minimum 7 kredit, min. 90 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS4010BA	Klinikai és egészséglélektan 1.	2	koll.	3	Személyiséglélektan 3. és Személyiséglélektan gyakorlat	5.
BTPS4020BA	Klinikai és egészséglélektan 2.	2	koll.	3	Klinikai- és egészséglélektan 1.	6.
BTPS4030BA	Klinikai pszichodiagnosztika	2	gyj.	3	Személyiséglélektan 2.	4.
BTPS4050BA	Klinikai gyermeklélektan	2	koll.	2	Személyiséglélektan 2.	3.

BTPS4090BA	Gyermek pszichodiagnosztika	2	gyj.	2	Fejlődéslélektan 2. és Személyiséglélektan 2.	4.
------------	-----------------------------	---	------	---	---	----

Munka- és szervezetpszichológia (választandó minimum 9 kredit, min. 90 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS4110BA	Munkapszichológia 1.	2	koll.	3	Bevezetés a munka- és szervezetpszichológiába	3.
BTPS4120BA	Munkapszichológia 2.	2	koll.	3	Munkapszichológia 1.	4.
BTPS4130BA	Munkapszichológiai laboratóriumi gyakorlat 1.	2	gyj.	3	Munkapszichológia 1.	4.
BTPS4140BA	Munkapszichológiai laboratóriumi gyakorlat 2.	2	gyj.	3	Munkapszichológiai laboratóriumi gyakorlat 1.	5.
BTPS4150BA	Fejezetek a szervezetpszichológiából	2	koll.	3	Bevezetés a munka- és szervezetpszichológiába	4.
BTPS4340BA	Sporttudományi és edzéselméleti alapok	2	koll.	3	Sportpszichológia	5.

Pedagógiai pszichológia (választandó minimum 9 kredit, min. 90 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS4210BA	Az iskolai tanítás-tanulás pszichológiája	2	gyj.	3	Bevezetés a pedagógiai pszichológiába	4.
BTPS4220BA	Tanulási zavarok	2	gyj.	3	Bevezetés a pedagógiai pszichológiába	5.
BTPS4230BA	A tehetségfejlesztés pszichológiája	2	gyj.	3	Bevezetés a pedagógiai pszichológiába	6.
BTPS4240BA	Tehetségdiagnosztika	2	gyj.	3	Bevezetés a pedagógiai pszichológiába	6.
BTPS4250BA	Az iskolapszichológia alapkérdései	2	gyj.	3	Bevezetés a pedagógiai pszichológiába	4.
BTPS4260BA	Iskolai mentálhigiéné	2	gyj.	3	Bevezetés a pedagógiai pszichológiába	5.

IV. A pszichológia alkalmazása és története
(összesen 10 kredit, 150 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS2510BA	Bevezetés a pedagógiai pszichológiába	2	koll.	2	A pszichológia főbb területei	3.
BTPS2520BA	Bevezetés a munka- és szervezetpszichológiába	2	koll.	2	A pszichológia főbb területei	2.
BTPS2530BA	Bevezetés a klinikai- és egészségpszichológiába	2	koll.	2	Személyiséglélektan 2.	4.
BTPS2540BA	Pszichológiatörténet	2	koll.	2	Kísérleti és általános pszichológia 2.	4.
BTPS2550BA	A pszichológia jogi és etikai normái	2	koll.	2	–	1.

V. Szabadon választható tantárgyak
(összesen 10 kredit)

A Kar/Debreceni Egyetem által meghirdetett szabadon választható tárgyak közül, vagy a Pszichológiai Intézet szabadon választható tárgyai közül

Példatárgyak:

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS4300BA	Bevezetés az etológiába	2	koll.	3	-	1.
BTPS4350BA	Etológia és humánetológia	2	koll.	3	Bevezetés az etológiába	2.
BTPS4060BA	Krízislélektan	2	koll.	3	Személyiséglélektan 2.	4.
BTPS4070BA	Pszichoszomatika	2	koll.	3	Személyiséglélektan 3.	5.
BTPS4080BA	Gyerek-pszichoszomatika	2	koll.	3	Személyiséglélektan 3., Pszichoszomatika	6.

III. A KÖVETELMÉNYEK TELJESÍTÉSÉNEK ELLENŐRZÉSI, ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE (SZAKDOLGOZAT, ZÁRÓVIZSGA)

A pszichológia alapszakos (BA) oklevél megszerzésének feltételei:

- (1) végbizonyítvány (abszolutórium) megszerzése,
- (2) a szakdolgozat elkészítése,
- (3) a záróvizsga követelményeinek teljesítése,
- (4) az előírt középfokú komplex típusú nyelvvizsga megszerzése.

1. Végbizonyítvány (abszolutórium) megszerzése

A végbizonyítvány „a képzési és kimeneti követelményekben előírt kreditpontok megszerzését igazolja, amely minősítés és értékelés nélkül tanúsítja, hogy a hallgató a tantervben előírt tanulmányi és vizsgakövetelményeknek mindenben eleget tett.” (Ftv. 147.§ 45.)

A hallgatónak a pszichológia alapszakos tanulmányai során 180 kreditet kell összegyűjtenie. Ennek megoszlása a következő:

- általános kompetenciákat fejlesztő bölcsészettudományi és társadalomtudományi ismeretek tárgyai – 30 kredit
- általános szakterületi ismeretek, alaptudományi tanulmányok tárgyai – 80 kredit
- határtudományok és kutatómódszertan – 50 kredit, amelyből a szakdolgozat 4 kredit
- a pszichológia alkalmazása és története – 10 kredit
- szabadon választható tárgyak – 10 kredit

2. Szakdolgozati követelmények

Pszichológia alapszakon a szakdolgozat a pszichológia négy alaptudományi szakágának keretén belül készített négy műhelymunka portfóliója. Mindegyik műhelymunka célja valamilyen tudományos vagy gyakorlati kérdéskörhöz, problémához kapcsolódó vizsgálat megtervezése.

A műhelymunkák felépítése:

- (1) A téma szempontjából releváns legfrissebb szakirodalmi előzmények felkutatása és bemutatása. A műhelymunka értékét növeli, ha angol nyelvű szakirodalmat is felhasznál a műhelymunka készítője.
- (2) Hipotézisek felállítása, melyeket a hallgató vizsgálni kíván.
- (3) A feltételezett vizsgálati minta leírása.
- (4) Az alkalmazni kívánt eljárások pontos bemutatása, annak bizonyítása, hogy az adott eljárások megfelelőek a kérdéskör beható vizsgálatához.
- (5) A kapott adatok szándékolt feldolgozási módjának bemutatása.

A műhelymunkák terjedelme minimum 11 oldal, maximum 20 oldal - egy kivételével, melynek kidolgozási mélysége meg kell haladja a másik háromét. Ennek a munkának a terjedelme minimum 30 oldal.

A szakdolgozati érdemjegyet a négy műhelymunka érdemjegyének átlaga adja, melybe a legalaposabban kidolgozott műhelymunka érdemjegye kétszeres súllyal számít. E munka címe fog az elektronikus leckeönyvbe bekerülni a szakdolgozat címeként.

A szakdolgozati portfóliónak a nagy műhelymunka írásbeli értékelését is tartalmaznia kell.

A záróvizsga félévében, amennyiben az egyik közepes terjedelmű műhelymunkája az adott hallgatónak elégtelen lenne, akkor azt a megadott határidőn belül újraírhatja. Ha az újraírt dolgozat érdemjegye is elégtelen, akkor a hallgató csak a következő szemeszterben tudja újra ezt a műhelymunkát (tantárgyat) teljesíteni.

Az empirikus kutatást is tartalmazó, témavezetett műhelymunka jegye amennyiben elégtelen, azt javítani az adott félévben nem lehetséges.

A szakdolgozattal kapcsolatos részletező elvárásokat, követelményeket a „Műhelymunkák készítése és értékelése” című melléklet tartalmazza.

3. A záróvizsga követelményei

A záróvizsga egy írásbeli és egy szóbeli részből áll.

a) Írásbeli vizsga

Az írásbeli részben a hallgatók ún. tesztkérdésekre válaszolnak. E kérdések (alaptudományi szakáganként 10-20) minden záróvizsga alkalmával aktuálisan kerülnek kiválasztásra a hallgatók által előre ismert kérdéskörök adatbázisából. Az alaptudományi szakágak: fejlődéslélektan, általános lélektan, személyiséglélektan, szociálpszichológia.

A kérdéseket feleletválasztós teszt formájában kapják a hallgatók, azaz minden kérdésnél több válasz szerepel, melyek közül például csak egy válasz a helyes, vagy egy helytelen.

Az írásbeli vizsga lebonyolítása számítógép segítségével történik. Egy időben annyi hallgató vehet részt rajta, ahány számítógépet tudunk biztosítani. Véletlenítő programmal generáltatjuk a kérdéseket, s számítógépes program segítségével érjük el azt is, hogy a vizsga befejeztével a hallgató képernyőjén azonnal megjelenik az eredmény, az oktató pedig valamennyi hallgató eredményét látja a saját képernyőjén. Minden helyes válasz egy pontot ér.

Az írásbeli záróvizsga A és B vizsgarészből áll, és kötelező az A vizsgarésszel kezdeni. A szóbeli záróvizsgára bocsátás előfeltétele az egyik vizsgarészből legalább 50% elérése. Amennyiben mindkét vizsgarészből sikertelen lenne a teszt, akkor a záróvizsga írásbeli része sikertelennek minősül, és a következő záróvizsga időszakban van lehetősége a hallgatónak az írásbeli rész megismétlésére.

Az írásbeli eredménye: 50% és felette megfelelt, 50% alatt nem megfelelt.

Az írásbeli eredményét a záróvizsga-bizottság figyelembe veszi a végső értékelésnél.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli záróvizsga szintén két komponensből áll, a szakdolgozati portfólió bemutatásából és egy – a pszichológiai alaptudományi szakágainak ismeretanyagát átfogó, előre meghatározott kérdéssorból származó – tétel kidolgozásából és kifejtéséből áll. A tételeket az illetékes szaktanszékek a záróvizsga előtt legalább fél évvel közreadják.

A szóbeli záróvizsga menete az alábbi:

a. A hallgató 15 percen ismerteti a szakdolgozati portfólió elemeit képező négy műhelymunkáját, kiemelten a legalaposabban kidolgozottat, majd 10 percen válaszol a bíráló és a záróvizsga-bizottság tagjai által feltett kérdésekre.

b. A hallgató 10 percen kifejti a húzott tételét, majd 10 percen válaszol a záróvizsga-bizottság tagjainak a tételből feltett kérdéseire.

A szóbeli vizsga tételei:

Általános pszichológia:

1. Figyelmi folyamatok
2. Vizuális információfeldolgozás
3. Az észlelés további dimenziói
4. Adaptáció: a tanulási folyamatok típusai és jellegzetességei
5. Az emberi emlékezet – emlékezet típusok
6. Az emberi emlékezet – gyakorlati vonatkozások
7. Motivációs mechanizmusok, a motiváció típusai, motivációs elméletek
8. Emocionális folyamatok, érzelmelméletek, az érzelmek vizsgálata
9. A nyelv pszichológiai vonatkozásai
10. Humánspecifikus/Magasabbrendű megismerő folyamatok

Fejlődéslélektan:

1. A fejlődés genetikai és biológiai meghatározói
2. Kötődés
3. Kortárskapcsolatok

4. Kognitív fejlődés
  5. Erkölcsi fejlődés
  6. Pszichoszexuális fejlődés
  7. Nyelvi fejlődés
  8. Éntudat, énkép fejlődése
  9. Érzelmek fejlődése
  10. A rajz és mese fejlődéslélektani vonatkozásai
- Személyiséglélektan:
1. Típustanok és vonáseleméletek
  2. A személyiség behaviorista és kognitív megközelítése
  3. Sigmund Freud és a klasszikus pszichoanalízis személyiségmodellje
  4. Carl Gustav Jung analitikus pszichológiája és személyiségmodellje
  5. A személyiség, mint társadalmi produktum megközelítése a neoanalitikus elméletekben (Adler, Horney, Erikson, Fromm, Sullivan)
  6. A „harmadik erő”, avagy a humanisztikus pszichológia. Gestalt.
  7. Kommunikációelmélet és rendszerszemlélet. Kialakulása és hatása a személyiségmodellekre és a pszichoterápiás elméletekre.. Tranzakcióanalízis
  8. A transzperszonális pszichológia szellemi horizontja és főbb képviselőinek elméleti alapvetései
  9. A korai személyiségfejlődés tárgykapcsolatok
  10. Szelfpszichológia. Pszichoanalitikus szempontú fejlődéslélektan
- Szociálpszichológia:
1. A szociálpszichológia tudománya, tárgya, és történetének legfőbb fordulópontjai
  2. Személyesztelés – első benyomások és alapos kiértékelés. Self – énkép, önértékelés, önszabályozás.
  3. A csoportok észlelése – a sztereotípiák kialakulása, funkciói, megváltoztatásának lehetőségei. Társas identitás – a csoporttagság érzelmi, kognitív és viselkedéses következményei.
  4. Attitűd: Fogalom, struktúra, funkció, mérés és meggyőzés
  5. Az attitűd és a viselkedés kapcsolata
  6. Normák és konformitás: többségi és kisebbségi hatások. Normák és viselkedés – normaaktiváció, univerzális normák, ellenállás a normákkal való befolyásolással szemben
  7. Interakció és kölcsönös függés: teljesítmény a csoportban és a vezetés
  8. A személyközi vonzalom és a szoros kapcsolatok szociálpszichológiája
  9. A proszociális viselkedés – a segítségnyújtás magyarázatai és befolyásolói, a segítségnyújtás fokozása. Együttműködés – a társas dilemmák és az együttműködés befolyásolói társas dilemmákban
  10. Az agresszív viselkedés – az agressziót magyarázó elméletek és az agresszió csökkentésének lehetőségei. Konfliktusok – a konfliktusok okai, a konfliktusok feloldásának, kezelésének lehetőségei
- A szóbeli vizsga tételei adott tanévben változhatnak, a tételekhez kulcsszavakat kapnak a hallgatók. A záróvizsgának mindkét szóbeli komponensét a vizsgabizottság ötfokozatú érdemjeggyel értékeli. A vizsgázónak bármely komponensben legalább kettes érdemjegyet kell elérnie ahhoz, hogy a záróvizsga egésze érvényes legyen. A záróvizsga végső érdemjegyét a szóbeli komponensek átlaga adja, figyelembe véve az írásbeli záróvizsga eredményét.
- A záróvizsga-bizottság legalább négytagú. Elnöke a Pszichológiai Intézet vezető oktatója, aki az alapképzés egy tantárgyának tantárgyfelelőse, két tagja a Pszichológiai Intézet minősített oktatója. A negyedik tagja külső személy, a Debreceni Egyetemmél közalkalmazotti jogviszonyban nem álló szakember, lehetőség szerint a pszichológia minősített oktatója. A záróvizsga-bizottság tagjai közösen állapítják meg a záróvizsga érdemjegyét.

A PSZICHOLÓGIA ALAPSZAK
 „MŰHELYMUNKÁK KÉSZÍTÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE” CÍMŰ
 MELLÉKLETE

I. ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK

Általános tudnivalók

1. Pszichológia alapszakon a szakdolgozat a pszichológia négy alaptudományi szakágának keretén belül készített négy műhelymunka portfóliója.

2. Mindegyik műhelymunka célja valamilyen pszichológiai jellegű tudományos vagy gyakorlati kérdés, probléma felvetése és annak igényes tanulmányozása.
3. A négy műhelymunka közül három közepes terjedelmű (11–20 oldal). Az Intézeti Tanács 2014. február 12-i határozata alapján, a közepes műhelymunka terjedelmére vonatkozó minimum követelmény 11 oldal, irodalomjegyzék és mellékletek nélkül. A negyedik, nagyobb terjedelmű (30–40 oldal) műhelymunkának empiriát (valódi kutatást, vizsgálatot) is kell tartalmaznia. Utóbbi csak bejegyzett témavezető kontrollja mellett készíthető.
4. Műhelymunkát mind a négy alaptudományi szakágból kell készíteni, de azt a hallgató maga dönti el, hogy a hosszabb, kutatást is tartalmazó munkát mely szakág keretén belül kívánja végezni.
5. A műhelymunkák készítésének ideje a BA képzés utolsó, harmadik éve. Ettől való eltérést – csak kivételesen méltányolható esetben – az intézet igazgatója engedélyezhet.
6. Elégtelen műhelymunka javítása az adott félévben nem lehetséges. A záróvizsga félévében, amennyiben az egyik közepes terjedelmű műhelymunkája az adott hallgatónak elégtelen lenne, akkor azt a megadott határidőn belül újraírhatja. Ha az újraírt dolgozat érdemjegye is elégtelen, akkor a hallgató csak a következő szemeszterben tudja újra ezt a műhelymunkát (tantárgyat) teljesíteni. Az empirikus kutatást is tartalmazó, témavezetett műhelymunka jegye amennyiben elégtelen, azt javítani az adott félévben nem lehetséges.
7. A kutatást is tartalmazó műhelymunkánál témavezető választása kötelező. A témavezetővel való konzultáció javasolt, de nem kötelező, és ennek szakmai következményeit a hallgató vállalja. Ha nem konzultált, akkor az értékelés szöveges részében a témavezető ezt jelezheti.
8. A kutatást is tartalmazó műhelymunka témavezetője bármelyik oktató lehet az adott szakágot képviselő tanszékről, aki pszichológia alapszakon tanít – természetesen az egyenletes oktatói terhelés elvének érvényesítése mellett. Ezen elv érvényesítése a tanszékvezetők feladata.
9. A műhelymunkákat azok az oktatók osztályozzák meghatározott szempontok alapján (lásd lentebb), akinél a hallgatók a műhelymunkáikat írták. Az osztályozás a szempontok alapján készített Értékelő lapon történik. Az Értékelő lap kitöltése az oktató számára kötelező. Amennyiben az oktató a szempontok mentén történő értékelés megtörténte után az értékelést szükségesnek látja kiegészíteni, szöveges megjegyzéseket fűzhet a műhelymunkához.
10. A kutatást is tartalmazó műhelymunka érdemjegye a szakdolgozati portfólió összesített érdemjegyének meghatározásakor kétszeres súllyal számít.
11. A hallgatónak valamennyi műhelymunka esetében aláírásával kell igazolnia, hogy a munka a nemzetközi szerzői normák tiszteletben tartásával készült.
12. A műhelymunkákat a hallgató köteles megőrizni, a záróvizsga félévében összefűzve leadni (portfólió), és a Debreceni Egyetem Elektronikus Archívumába (DEA) feltölteni.
13. A szakdolgozati portfólió ismertetése, illetve védeése a záróvizsga része.
14. Összhangban más egyetemeken zajló pszichológiai képzések rendjével, illetve a pszichológia tudományában uralkodó egyértelmű ajánlással, a Debreceni Egyetem Pszichológiai Intézetében folyó BA és MA képzésben, továbbá a tudományos diákköri munkában is, etikai engedély-köteles az empirikus kutatások folytatása (lásd: Etikai engedély kérelmezése hallgatók által folytatott empirikus vizsgálatokhoz c. fejezet).

A három közepes terjedelmű (11–20 oldalas) műhelymunka értékelésének szempontjai

- a probléma megfogalmazása és kifejtése (körülírtság, szakszerűség, a témának adekvát szakirodalmi háttérre való támaszkodás)
- a tervezett vizsgálat leírásának korrektsége (mintavétel, vizsgálati módszerek, a kapott adatok feldolgozásának módszerei)
- a hivatkozások megfelelősége (mennyiség, minőség; a formai kívánalmaknak való megfelelés a szövegek közötti hivatkozásokor és az irodalomjegyzékben)
  - a műhelymunka érthetősége, szerkesztése, stílusa

Mind a 4 szempontra maximum 5-5 pont, összesen 20 pont adható, ami a szempontok számával osztandó. Amennyiben az osztás eredménye nem egész szám, az érdemjegy megállapítása a kerekítés szabályai szerint történik. 1,5; 2,5; 3,5; 4,5 átlagpontoszám esetén a bíráló dönt a végleges jegy értékéről.

Ha a műhelymunka értékelési szempontjai közül az egyik részpontoszám 0, akkor elégtelenre kell értékelni a dolgozatot, de ebben az esetben a bírálónak kötelező szöveges megjegyzést írnia.

Kiegészítő pontot kaphat az a hallgató, aki

- rámutat a felvetett pszichológiai kérdés társadalmi és/vagy szakmai és/vagy gyakorlati jelentőségére (+1 pont);
- szakirodalmazása az elvárhatót meghaladó mélységű (részletező, angol nyelvű, pontosan a problémához illő és friss szakirodalmak) (+1 pont).

Plusz pont/pontok elnyerése esetén az osztás továbbra is 4-gyel történik.

A hosszabb (30–40 oldal), kutatási beszámolót is tartalmazó műhelymunka értékelésének szempontjai

- a probléma megfogalmazása és kifejtése (körülírtság, szakszerűség, a témának adekvát szakirodalmi háttérre való támaszkodás)
- a hivatkozások megfelelősége (mennyiség, minőség; a formai kívánalmaknak való megfelelés a szövegek közti hivatkozáskor és az irodalomjegyzékben)
- a műhelymunka érthetősége, szerkesztése, stílusa
- a változók operacionalizálásának, a módszer megtalálásának és bemutatásának a színvonala
- a mintaválasztás minőségi és mennyiségi szempontból való megfelelése
- a statisztikai elemzés problémához való illeszkedése, eredmények bemutatásának és értelmezésének a színvonala.

Mind a 6 szempontra maximum 5-5 pont, összesen 30 pont adható, ami a szempontok számával osztandó. Amennyiben az osztás eredménye nem egész szám, az érdemjegy megállapítása a kerekítés szabályai szerint történik. 1,5; 2,5; 3,5; 4,5 átlagpontoszám esetén a bíráló dönt a végleges jegy értékéről. Ha a műhelymunka értékelési szempontjai közül az egyik részpontoszám 0, akkor elégtelenre kell értékelni a dolgozatot, de ebben az esetben a bírálónak kötelező szöveges megjegyzést írnia.

Kiegészítő pontot kaphat az a hallgató, aki

- újszerű, eredeti problémát fogalmaz meg (+1 pont);
- rámutat a felvetett pszichológiai kérdés társadalmi és/vagy szakmai és/vagy gyakorlati jelentőségére (+1 pont);
- szakirodalmazása az elvárhatót meghaladó mélységű (részletező, angol nyelvű, pontosan a problémához illő és friss szakirodalmak) (+1 pont);
- a minta nagysága az elvárhatót lényegesen meghaladja (+1 pont).

Plusz pont, pontok elnyerése esetén az osztás továbbra is 6-tal történik.

A műhelymunkák formai kivitelezésének tekintetében a BTK által előírt követelmények az irányadók.

BTK-melléklet (a pszichológia BA KKK-jának megfelelően módosítva)

16. §

(a DE TVSZ 24. § (1), (2), (3), (6) és (8) bekezdéséhez)

(1) A szakdolgozat, diplomadolgozat, diplomamunka, záródolgozat (a továbbiakban diplomamunka) a pszichológia négy alapterületének megfelelően négy adott, a jelen szabályzat rendelkezései alapján kiválasztott témakör önálló szakmai munkán alapuló, tudományos igényű és/vagy gyakorlati feldolgozása, amelyek a hallgató alapos tárgyi ismereteiről és ezek alkalmazásában szerzett jártasságáról is tanúskodnak. A hallgatónak mindegyik műhelymunka esetében nyilatkoznia kell arról, hogy a műhelymunkák a szerzői jogok nemzetközi szabályainak megfelelően készültek, saját, önálló munkái, és az erről szóló aláírt nyilatkozatot csatolnia kell mind a négy nyomtatott és elektronikus formához.

(2) A műhelymunkák témáinak kiírásáról az intézeteknek/tanszékeknek minden tanévben, az őszi félév első hónapjának a végéig gondoskodniuk kell. A meghirdetett témák közül az alapképzésben (BA) a

negyedik félév végéig kell választaniuk a hallgatóknak. A kutatást is tartalmazó műhelymunka címét az érintett intézetben kell bejelenteni.

(3) A műhelymunkák tartalmi követelményeit, az értékelés általános szempontjait és a műhelymunkákhoz rendelt kreditek számát a szak követelményei alapján a szakos kreditlisták, illetve a szakos tájékoztatók, rendelkezések tartalmazzák.

(4) Az OTDK-n fődíjat, díjat (1., 2. vagy 3. helyezést) vagy különdíjat nyert dolgozatot, ha az megfelel az intézet/tanszék által előírt szakos követelményeknek, az intézet-/ tanszékvezető külön bírálat nélkül, jeles minősítéssel elfogadhatja műhelymunkának. Egyéb, országos vagy nemzetközi pályázatok esetén elért kimagasló teljesítmény intézeti, tanszéki vélemény alapján hasonlóan minősíthető.

(5) A műhelymunkák terjedelmét a pszichológia alapszakos hallgatók esetében – a BTK követelményeivel összhangban – a Pszichológiai Intézet külön szabályozza.

(6) A műhelymunkákból készített portfóliót a hallgató – őszi félév esetén november 30-ig, tavaszi félév esetén március 31-ig – köteles benyújtani egy számítógéppel szerkesztett, spirálozott példányban az intézeti oktatásszervezőnek, valamint ezzel egyidejűleg elektronikus formában feltölteni a Debreceni Egyetem Elektronikus Archívumába (DEA). Az intézet a benyújtás határidejét kérelemre egy héttel meghosszabbíthatja. Csak annak a portfóliónak a védelme kezdhető meg, amely elektronikus és papíralapú formában is benyújtásra került. A kutatást is tartalmazó műhelymunka értékelésére a tanszékvezető bíráló tanárt kér fel (a témavezetőt vagy más oktatót). Az e munka értékelésére szolgáló – az oktató által kitöltött és aláírt – Értékelő lapot a portfólióhoz kell csatolni, melyet legalább egy héttel a záróvizsga előtt el kell juttatni a műhelymunka írójának.

II. A MŰHELYMUNKÁK TARTALMI ÉS FORMAI KÖVETELMÉNYEI

A műhelymunka első oldalai

Címlap:

- Egyetem, kar, intézet megnevezése
- A műhelymunka címe
- A szerző neve, évfolyam, szak megnevezése
- Témavezető neve, beosztása
- A műhelymunka benyújtásának helye (Debrecen) és éve

Önálló munkáról szóló nyilatkozat.

A tartalomjegyzéket a nyilatkozat utáni oldalon kell közölni.

A műhelymunka szerkezete

A közepes terjedelmű műhelymunkák esetében:

- Címoldal
- Nyilatkozat
- Tartalomjegyzék
- Bevezetés
- Szakirodalmi áttekintés
- Vizsgálati terv
- Irodalomjegyzék
- Mellékletek

A nagyobb terjedelmű, kutatást is tartalmazó műhelymunka esetében:

- Címoldal

- Nyilatkozat
- Tartalomjegyzék
- Bevezetés
- Szakirodalmi áttekintés
- Vizsgálat
- Következtetések
- Irodalomjegyzék
- Mellékletek

A műhelymunka terjedelme

A terjedelemben beleszámít a munka oldalszáma a bevezetéstől az irodalomjegyzékig.

Közepes műhelymunka esetén az elvárt terjedelem minimum 10 oldal, alapvetően 10-20 oldal között.

Nagy műhelymunka esetén az elvárt terjedelem minimum 30 oldal, alapvetően 30-40 oldal között.

A nagy műhelymunka ajánlott tagolása

A cím

Legyen rövid, szakszerű és informatív.

Nyilatkozat

A hallgatónak nyilatkoznia kell arról, hogy a műhelymunka a szerzői jogok nemzetközi szabályainak megfelelően készült saját, önálló munkája, és az erről szóló aláírt nyilatkozat az elektronikus dokumentum része.

Tartalomjegyzék

A tartalomjegyzéket számozni kell, arab számozással.

Bevezetés

Definiálja a témát, majd annak elméleti és gyakorlati jelentőségét, időszerűségét tömören vázolja. Esszé-szerűen felvezeti a szakirodalom egységeit, és a felvezetés fényében definiálja a vizsgálat pontosabb témáját.

Szakirodalmi áttekintés

A témával szorosan összefüggő szakirodalmat dolgoz fel. A szakirodalomban ismertett eredményeket rendszerezi, elemzi, nem kimerítő jellegű, hanem célirányos. A szakirodalmi áttekintés megágyaz a vizsgálatnak, bemutatja a hipotézisek hátterét, a vizsgálni kívánt konstrukciókat köti a kiindulási témához. Hivatkozás nélkül csak saját gondolatok szerepeljenek, de ha lehet, a saját gondolatok esetén is legyenek hivatkozások, ha ezek nem forradalmi felismerések, hanem a szakirodalomban is fellelhető közös tudásalapra mutatnak rá.

Vizsgálat

A vizsgálat leírása a következő pontokra tagolható: A vizsgálat célja, Minta, Módszer, Eredmények. A vizsgálati cél fejezetben a cél tömör kifejtése után a szakirodalmi alapok felvillantása mellett a hipotézisek tételes felsorolása következik. Ha kvalitatív a kutatás, akkor nem feltétlen vannak hipotézisek, de a téma fókuszának vázolása történik meg itt.

A minta alfejezet tartalmazza toborzás módszerét, a toborzás során átadott információkat, a mintába való beválasztási kritériumokat, a válaszadók főbb demográfiai és egyéb a kutatás szempontjából fontos alapvető jellemzőit, a vizsgálatból kizárt válaszadók, adatok mennyiségét, és a kizárás indokát.

A módszer fejezet a vizsgálati menetére vonatkozik. Itt kerülhet feltüntetésre a kutatás etikai engedély száma. Olyan módon történjen meg a vizsgálat leírása, hogy ez alapján a vizsgálat megismételhető

legyen. A vizsgálat menete, az alkalmazott eszközök, mérőskálák pontos bemutatása történik meg. Egy kísérlet esetén pl. annak teljes terve jelenik meg itt; interjú esetén annak körülményei és az interjúvázlát; kérdőíves mérés esetén a kérdésblokkok bemutatása, nem sztenderd kérdőív esetén a kérdések, sztenderd kérdőív esetén a kérdőív fókuszja, alskálái (hivatkozva az eredeti forrást, magyar adaptációt, ha ez releváns), példaitemek.

Az eredmények fejezet kvantitatív kutatás esetén a sztenderd skálák megbízhatóságvizsgálatát, leíró statisztikáit tartalmazza. Ezek bemutatása után a hipotézisek és esetleges kiegészítő vizsgálatok bemutatása történik meg. Kvalitatív vizsgálat esetén is egy strukturált bemutatása jelenik meg az adatoknak statisztikai számítással vagy anélkül. A bemutatás során fontos kerülni a redundanciát. Az adatokat ábrákkal, táblázatokkal illusztrálhatjuk, ezek számozása külön-külön folytatólagos, sorszámozva vannak, címük van. Sorszámukkal együtt utalunk rájuk a szövegben pl. (lásd az *1. ábrát*), ez esetben rag nélkül, dőlt kiemeléssel élünk. Statisztikai próbák esetén az eljárásnak, a változóknak egyértelműnek kell lenniük a leírásból, egzakt próbák kivételével (pl. Fisher próba) a paraméterértékek feltüntetése is szükséges a p értékek mellett.

Kvalitatív vizsgálat esetén az adat lehet például idézet, tartalomelemzés gyakorisági táblázata. Következtetéseket ezek alapján lehet megfogalmazni. Az eredmények fejezetben még nem vetjük össze az eredményeket a szakirodalmi megállapításokkal, csak tényszerűen összegezzük őket.

Ugyanaz az információ ne szerepeljen több formában (pl. táblázat és ábra azonos adatokról). Az idegen nyelvű statisztikai programmal kapott eredmények, grafikonok csak magyar feliratokkal ellátva kerüljenek be a dolgozatba. Az adatok, táblázatok és ábrák mindig okkal szerepeljenek, nem szükséges a statisztikai program által kiadott összes adat, táblázat feltüntetése a mellékletben sem. Az ábrák legyenek feliratozva, hogy az olvasó értse, hogy mit lát az ábrán, az összehasonlított csoportok például legyenek megnevezve. A táblázatok, ábrák feliratai az APA stílusnak megfelelőek legyenek (tájékoztatóhoz lásd: apa.org, „APA Styles” menü „Tables” és „Figures” kulcsszavak mentén).

Következtetések

Ebben a fejezetben célszerű összefoglalni a legfontosabb eredményeket, és azokat összevetni a szakirodalmi információkkal. Eltérések esetén fontos kitérni arra, hogy vajon ezen eltéréseknek mi lehet az oka. Ebben a fejezetben már konstruktumok szintjén fogalmazzuk meg a megállapításokat, nem a statisztikai fogalmakat használva tálaljuk őket, újabb adatok már itt nem kerülnek elő, statisztikákat itt már nem közlünk. Az összefoglalásban röviden ismertetni kell, hogy a vizsgálat milyen kérdésekre terjedt ki, mik a fontosabb megállapítások és következtetések. Bátran és egyértelműen közölni kell, hogy mely célkitűzést és miért nem sikerült megvalósítani, ha volt ilyen. A vizsgálat limitációira is érdemes kitérni, a vizsgálat továbbfejlesztésére vonatkozó javaslatoknak is itt szerepeljenek. Az eredmények általánosíthatósága szintén ebben a részben taglalandó. Érdemes átgondolni az általánosíthatóságot abból a szempontból, hogy más mérési megközelítést használva, más populációban is hasonló eredményre vezetett volna-e a vizsgálat, mik a megközelítés sajátosságai, mik ennek a következményei. Érdemes továbbá kifejtetni az eredmények gyakorlati jelentőségét, és azt, hogy mennyiben jelent a kutatást előrelépést a vizsgált területen.

Irodalomjegyzék

Az Irodalomjegyzék összeállítása legyen pontos és gondos, akkor, és csak akkor jelenjen meg egy szakirodalom az irodalomjegyzékben, ha a szövegben hivatkozott rá a szakdolgozó. A hivatkozott szakirodalmakat, az első szerzők nevének abc sorrendjében kell feltüntetni, sorszámozás nélkül. A szerzők tudományos címét (Prof., Dr., habil.) nem kell feltüntetni. Ha más nem teszi egyértelművé a sorrendet: a rövidebb név megelőzi a hosszabbat, az egyszerűs cikk a többszerzőst, a korábbi publikáció a későbbit. A felhasznált irodalom összeállításakor a címek leírásánál alapvető követelmény, hogy a bibliográfiai tételek pontosan és ellenőrizhetően tartalmazzák az adatokat, amelyek alapján a visszakereshetőség biztosítható. Az irodalomjegyzék formátuma, éppúgy, mint a szövegek közötti hivatkozások, az aktuálisan érvényes, az American Psychological Association által meghatározott formai követelménynek kell, hogy megfeleljen, az APA stílust követi, ami az apa.org honlapon ellenőrizhető (APA Style).

Mellékletek

Ide kerülnek azok a nagyobb méretű táblázatok, ábrák, amelyek szövegek közötti elhelyezése gondot okozott volna. Ide helyezhetők el a kérdőíves felmérés alapjául szolgáló dokumentumok (pl. interjúvázlat, kérdőív).

Közepes műhelymunka tagolásának különbségei

Közepes műhelymunkák esetén értelemszerűen nem szerepelnek eredmények, de tételesen fel kell tüntetni a hipotézisek tervezett vizsgálatának statisztikai módszereit. Következtetések szintén nem szerepelnek a közepes műhelymunkában.

További formai követelmények

- Az egyes oldalakon a szöveg szerkezete: 3 cm-es felső, 3 cm-es alsó, baloldalon 2,5 cm-es, jobb oldalon 2,5 cm-es margó, másfeles sortávolság, TNR 12-es betűnagyság, 1,5-es sorköz. Nagyobb térköz nagyobb egységek közt használható, de ne legyenek indokolatlanul üres féloldalak.
- Oldalszámok a lap alján, középen.
- A műhelymunkák oldalszámozása a tartalomjegyzékkel kezdődik, és az irodalom-jegyzékkel fejeződik be.
- A műhelymunkában mellékletek is közölhetők, amelyben további dokumentációk, illusztrációs anyagok szerepelhetnek. A melléklet nem tartozik bele a dolgozat megszabott terjedelmébe, ennek egységeit is sorszámmal látjuk el, és hivatkozunk rá a törzsszövegben.
- A szó szerinti idézetek nem haladhatják meg a dolgozat terjedelmének 10%-át.
- A dolgozatban foglalt illusztrációk, ábrák aránya nem haladhatják meg a dolgozat terjedelmének 20%-át.
- Egy dolgozaton belül legfeljebb háromszintű tagolás alkalmazása ajánlott. Az APA stílus szerinti címsorok formátuma „Headings” címszó alatt megtalálható az APA honlap „APA styles” menüjében.
- Az olvasást megkönnyíti, ha a dolgozat részei arányosan tagolódnak bekezdésekre. Egy bekezdés általában legyen hosszabb, mint egy-két mondat, de ne legyen hosszabb egy harmad oldalnál. A bekezdésekkel kell különíteni egymástól, vagy a bekezdések első sorát 1 cm-rel beljebb kell kezdeni, vagy a bekezdések között legyen nagyobb sortáv. A lábjegyzetek alkalmazását kerüljük.
- Kiemelésre kizárólag *dőlt betűt* alkalmazunk. Az egy mondatnyi vagy egy mondatnál hosszabb kiemelésekkel takarékosan kell bánni.
- Számok írása
A számokat szövegben 10 alatt általában betűvel, tíztől felfelé számmal írjuk. Kivételt képeznek a statisztikai adatok, mértékek, ahol számokat írunk, és a sorozatban közölt számok, ahol lehet egységes írásmódot használni (pl. „a méréseket a hetedik, a kilencedik és a tizenegyedik osztályban végeztük”).
Statisztikai számítások eredményét általában két-három tizedesjegy pontossággal közöljük. A magyar helyesírásnak megfelelően tizedesvesszőt használunk, és akkor, ha az egyes helyiérték helyén nulla áll, azt kiírjuk, pl. 0,123.
- A műhelymunka tartalmi és esztétikai értékeit növelik a jól áttekinthető táblázatok, ábrák. Minden táblázatot, ábrát stb. sorszámmal és címmel kell ellátni, APA stílus szerint formázzuk őket.

III. ETIKAI ENGEDÉLY KÉRELMEZÉSE HALLGATÓK ÁLTAL FOLYTATOTT EMPIRIKUS VIZSGÁLATOKHOZ

Összhangban más egyetemeken zajló pszichológiai képzések rendjével, illetve a pszichológia tudományában uralkodó egyértelmű ajánlással, a Pszichológiai Intézet Tanácsa úgy döntött, hogy a Debreceni Egyetem Pszichológiai Intézetében folyó BA- és MA-képzésben, valamint a régi típusú, osztatlan egyetemi képzésben, továbbá a tudományos diákköri munkában is legyen etikai engedély-

köteles az empirikus kutatások folytatása; azaz hallgatói empirikus kutatás csak etikai engedély birtokában kezdhető meg.

A szabály szerint a hallgatóknak az adatgyűjtés megkezdése ELŐTT az Intézeti Kutatásetikai Bizottságtól kell kérni az adatgyűjtéshez szükséges etikai engedélyt. Ez a szabály kötelező érvényűvé a 2016/2017-es tanév 1. félévétől vált.

A kérelem benyújtásához a hallgatóknak a Pszichológiai Intézet honlapján megtalálható űrlapot szükséges kitölteniük, majd témavezetőjük véleményezése után azt aláírniuk, valamint témavezetőjükkel is aláíratatniuk. A kérelmeket mellékletekkel (pl. informált beleegyezéssel, a csatolni szükséges sztenderd mérőeszközökkel) együtt egyetlen fájlban, elektronikusan várjuk. Az aláírásokkal érintett oldalt/oldalakat ebbe az egyetlen fájlba kérjük képként vagy beszkenelt állományként a kérelem megfelelő helyére beszúrni, és a fájlt .doc, .docx vagy .pdf formátumban az Intézeti Kutatásetikai Bizottsághoz az címre eljuttatni (ikeb@arts.unideb.hu)!

A kérelem az űrlap kitöltendő pontjainak megfelelően tartalmazza a kutatás céljának és a vizsgálat során használt eszközöknek a leírását (ha ismert eszközökről van szó, elég rájuk hivatkozni, bár néhány példaitem minden eszköz esetén hasznos lehet; ha nem közismertek az eszközök, akkor ezekről a kérelem megítéléséhez elegendő információt szükséges biztosítani). A kérelem tartalmazza a kutatásba bevonni készült személyek megközelítésének módját (ha ez valamilyen intézményen keresztül történik, akkor az intézményeket megkereső levelet mellékelni kell), valamint a vizsgálati személyeknek szánt beleegyezési nyilatkozatot is.

A kérelmezőknek mindezekon kívül néhány igennel vagy nemmel megválaszolható kérdésre kell választ adniuk (pl. jár-e a vizsgálat fájdalommal?), és ha valamelyikre igennel válaszolnak, azt indokolniuk szükséges. Önmagában az igen válaszok nem zárják ki az etikai engedély jóváhagyását, de például a keltett rossz érzés feloldása szükséges, pl. ennek módját tartalmazza az indoklás.

Amennyiben a pszichológiai felmérés, betegvizsgálat az egészségügyi és szociális ellátás bármely szintjén történik, érdeklődjön az adott intézmény speciális etikai követelményei és vizsgálati feltételei iránt, és szerezze be a szükséges írásbeli engedélyeket!

A műhelymunkához, szakdolgozathoz szükséges etikai engedély benyújtási határideje legkésőbb a dolgozatok leadási határidejét megelőző 90. nap, tavaszi benyújtás esetén december 15. Ha az etikai engedély benyújtása nem történik meg a megadott határidőig, akkor a témavezető felelőssége, hogy elbírálja, hogy a vizsgálat még kivitelezhető-e, és hozzájárulása szükséges ahhoz, hogy a hallgató a dolgozatát benyújthassa. Ezt az írásos nyilatkozatot a hallgatónak birtokolnia kell benyújtáskor, de nem kell a dolgozattal feltölteni. Az engedélyeket a bizottság 10 munkanapon belül elbírálja, a kérelmezőt értesíti. Ha valami folytán ez nem történne meg 10 munkanapon belül, érdemes mihamarabb érdeklődni az operatív elnöknél (jelenleg: balazs.katalin@arts.unideb.hu).

A bizottság azt ítéli meg, hogy a kutatás összhangban áll-e a pszichológiai kutatásokra vonatkozó általános etikai követelményekkel. A kérelmek kitöltése előtt kérjük a honlapon szintén elérhető, „Támpontok a nyilatkozattételhez” című fájl tanulmányozását. A kutatások etikai kontrollja és engedélyeztetése védi a vizsgálati személyek és maguknak a kutatóknak, valamint a pszichológiai kutatásoknak az érdekeit, és ezen túl lehetővé teszi a kutatási eredmények későbbi esetleges publikálását, hiszen jelenleg számos folyóirat a kutatási eredmények közzétételéhez megköveteli az etikai engedély meglétét.